

ВИЩА ШКОЛА

УДК 378.018.43:005.6

PEDAGOGICAL PRINCIPLES OF ENSURING THE QUALITY OF DISTANCE LEARNING

ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Дмитро Бутенко

здобувач 2 курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої програми «Освітні, педагогічні науки»
E-mail: pepsi53233@gmail.com
ORCID 0009-0005-6956-9574
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Dmytro Butenko

getter of the 2st year of the third (educational and scientific) level of higher education of the educational program “Educational and Pedagogical Sciences”
E-mail: pepsi53233@gmail.com
ORCID 0009-0005-6956-9574
SHEI “Donbas State Pedagogical University”, Ukraine

ABSTRACT

The article emphasizes that distance learning serves as an alternative to traditional education, designed to modernize pedagogical theory and practice, ensure the further development of the pedagogical education system towards the characteristics of open education, expand educational accessibility, support lifelong learning, and improve the quality of education. The paper summarizes the problems and challenges faced by higher education institutions in implementing distance learning. It is noted that distance education has many advantages that make it relevant, accessible, and open. Its key features include flexibility, parallelism, comprehensiveness, cost-effectiveness, technological advancement, social character, asynchronicity, individuality, internationality, and a new role for the teacher as a facilitator. It is emphasized that academic and practical educators, understanding the importance and relevance of open learning and the urgent need to improve education quality, are studying, developing, and implementing various approaches, factors, criteria, and principles of distance learning. In educational practice, these principles are reflected through rules, forms, and methods that help effectively achieve the goals and objectives of learning, avoid potential problems and challenges during implementation, and influence the quality of the educational process. The pedagogical principles of ensuring the quality of distance learning in higher education institutions have been identified as follows: humanism, accessibility, openness and objectivity, connection between theory and practice, selection of educational content, visibility, scientific character, consistency, parallelism, openness of the information and communication space, openness and flexibility of the educational process, activity, convenience, mobility, individualization, independence, trust, learner-centered interaction, pedagogical appropriateness of interactive technologies, priority of

educational process standardization, regulation of the process of acquiring new professional knowledge and skills, foundational knowledge, friendly environment among participants in educational activities, and gamification.

Key words: *distance education, distance learning, higher education institution, pedagogical principles, quality assurance.*

Актуальність теми. Наразі одним із головних напрямів освітньої політики України є питання внутрішнього забезпечення якості вищої освіти (через удосконалення освітнього процесу, кадрового потенціалу та ресурсів тощо), зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (через стандартизацію, ліцензування, акредитацію, моніторинг тощо) та відповідності навчання й викладання.

Зважаємо на думку Т. Фінікова, який у доповіді-презентації звернув увагу на об'яву, що висить біля входу до Стелленбошського університету (ЮАР): «Знищення будь-якої нації не вимагає атомних бомб або використання ракет далекого радіусу дії. Вимагається лише зниження якості освіти та дозвіл студентам для обману на екзаменах. Крах освіти – це крах нації» – і зазначив, що основні тенденції забезпечення якості включають перехід від періодичності процесу оцінювання до безперервності процесу вдосконалення; від визначення ролі якості викладання до визначальної ролі самонавчання та навчального партнерства (Фініков, 2019).

Саме дистанційне навчання є ключовим інструментом для забезпечення безперервності освітнього процесу в складних умовах сьогодення (пандемія, воєнні дії тощо), підвищення якості освітньої діяльності, розв'язання широкого кола завдань, що стоять перед закладами освіти, сприяє задоволенню потреб здобувачів, їхньому розвитку та конкурентоспроможності на ринку праці. Так, у Законах України «Про освіту» (2017 р., зі змінами 2025 р.), «Про вищу освіту» (2014 р., зі змінами 2025 р.), «Положенні про дистанційне навчання» (2013 р.), Наказі МОН України «Деякі питання організації дистанційного навчання» (2020 р., зі змінами 2025 р.) та «Про створення українського центру дистанційної освіти» (2020 р.), Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні (2000 р.) тощо передбачено впровадження технологій дистанційного навчання на всіх рівнях освіти та зазначено, що «Організація дистанційного навчання забезпечує можливість реалізувати право осіб на якісну та доступну освіту відповідно до їх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей та досвіду, незалежно від віку, місця проживання чи перебування, стану здоров'я, інвалідності, соціального і майнового стану, інших ознак і обставин, у тому числі, тих, які об'єктивно унеможливають відвідування закладів освіти» (Деякі питання організації дистанційного навчання, 2005).

Отже, актуальність цієї проблеми випливає з необхідності створення умов у закладах освіти для забезпечення якісного дистанційного навчання, що вимагає обґрунтування педагогічних принципів для її забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні питання дистанційного навчання щодо стану, перспектив розвитку, специфіки, змісту,

форм, методів і принципів організації є об'єктом вивчення зарубіжними (Т. Бейтс, Б. Гольмберг, Т. Еванс, Д. Кіген, А. Кей, Х. Ператон, Г. Рамбл, Д. Сьюарт та ін.) та українськими (І. Адамова, Н. Ашиток, В. Биков, Д. Бодненко, О. Воронкін, Т. Головачук, О. Глазунова, В. Жулкевська, В. Кухаренко, А. Кочарян, В. Кремень, Н. Морзе, М. Мокрієв, О. Огієнко та ін.) ученими. Зауважимо, більшість учених, дослідників, педагогів-практиків підкреслюють, що дистанційне навчання є сучасним надбанням науки, техніки та педагогіки (Огієнко, 2012), перспективним шляхом розв'язання сучасних проблем розвитку професійної освіти (Кремень, 2003).

У вітчизняних педагогічних працях окреслено різноманітну тематику наукових досліджень щодо дистанційного навчання в:

– закладах середньої освіти: Ю. Богачков, В. Биков, О. Вольневич, А. Манак, І. Мушка, О. Пінчук, П. Ухань, В. Царенко (організація середовища дистанційного навчання); О. Віролайнен (проблеми та недоліки впровадження технологій дистанційного навчання в освітній процес); О. Захар, Т. Тихонова (можливі рішення організації дистанційного навчання з огляду на виклики, пов'язані з проблемами впровадження онлайн-навчання в масову школу); О. Фіданян (моделі реалізації дистанційного навчання); Г. Шиліна (класно-дистанційна форма навчання на уроках української мови та заняттях факультативу) та ін.;

– закладах вищої освіти: Р. Гуревич (комп'ютерні технології навчання як засіб дистанційної вищої освіти); М. Карагодіна, О. Карагодіна, О. Пожидаєва (ставлення студентів до дистанційного навчання); С. Сисоєва (стан, технології та перспективи дистанційного навчання у вищій освіті України); О. Струк (рекомендації щодо організації дистанційного навчання у ЗВО); Л. Ткаченко, О. Хмельницька (особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти) та ін.

Чимало науковців досліджували проблему впровадження педагогічних умов організації дистанційного навчання в педагогічному університеті: Н. Жевакіна (організація дистанційного навчання студентів гуманітарних спеціальностей), Т. Койчева (підготовка майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей як тьюторів для системи дистанційної освіти), О. Кіріленко (підготовка викладачів вищих технічних навчальних закладів до організації дистанційного навчання) та ін.

Аналіз наукових поглядів сучасних учених показав, що педагогічні принципи забезпечення якості дистанційного навчання є актуальною темою, яка привертає значну увагу вітчизняних дослідників: Є. Бойко, К. Доня, О. Ташкінова (оцінка якості організації дистанційного навчання студентів), О. Білюк, О. Степаненко, Г. Топчій (збереження якості освіти в умовах дистанційного навчання), Д. Бодненко (принципи дистанційного навчання), Д. Зварич (основні теоретичні концепції та принципи системи дистанційного навчання), Л. Удовіка (загальні принципи та інструменти дистанційного навчання), О. Шупта (дидактичні принципи дистанційного навчання), В. Яценко (концептуальні принципи оцінки якості дистанційного навчання) та ін.

Отже, у працях учених розкрито теоретичні та практичні основи організації дистанційного навчання в закладах освіти, проте вважаємо за доцільне продовжувати аналогічні дослідження.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті полягає в розкритті педагогічних принципів забезпечення якості дистанційного навчання в закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Логіка дослідження потребує визначити розуміння поняття «дистанційне навчання». Дослідивши теоретичні основи організації дистанційного навчання в закладі вищої освіти (на прикладі ДВНЗ «ДДПУ»), ми узагальнили погляди вчених щодо сутності цього поняття та зазначили, що дистанційне навчання в закладі вищої освіти – це особлива, гнучка, зручна, відкрита, добровільна, дієва, динамічна форма синхронного й асинхронного навчання, що ґрунтується на використанні інформаційно-цифрових і телекомунікаційних технологій, сприяє навчальній опосередкованій взаємодії між віддаленими учасниками (викладачами та здобувачами) за допомогою освітніх платформ (систем) (Moodle, Ding Talk, Zoom, Microsoft Teams, Classdojo та Google Classroom та ін.) (Бутенко, 2025).

Загальновідомо, що більшість закладів вищої освіти, запроваджуючи дистанційне навчання, стикаються із численними проблемами та труднощами. Вивчення поглядів вітчизняних учених (Т. Варзар, І. Зварич, О. Огієнко, Б. Шуневич, В. Яценко та ін.) уможливило виокремити ці проблеми: недосконала законодавча база України щодо впровадження дистанційної форми навчання, відсутність належного механізму впровадження дистанційної освіти, нерозробленість технологій індивідуалізації дистанційного навчання в закладах освіти, непередбачені додаткові витрати на дистанційну освіту, недостатня підготовленість викладачів до такого навчання, недостатня сформованість компетенцій у галузі е-педагогіки, дизайну онлайн-курсів, недостатній досвід організації ефективної дистанційної взаємодії викладачів зі здобувачами, потребує багато часу на розробку навчальних матеріалів і перевірку аудиторних та домашніх завдань, недостатня якість контенту, відсутність зворотного зв'язку, постійного контролю, складнощі з оцінюванням, відсутність єдиної платформи, перевантаження завданнями, зниження рівня сприймання викладеного матеріалу тощо.

Наразі дистанційна освіта має й багато переваг, що робить її актуальною, доступною та відкритою. Певними її характерними рисами є: гнучкість (заняття в зручний час, у зручному й безпечному місці та темпі, вибір навчальних дисциплін (широкого та фахового вибору), навчання протягом життя), паралельність (навчання без відриву від виробництва, за іншою формою, освітньою програмою), об'ємність (одночасне звертання значної кількості слухачів до багатьох джерел навчальної інформації), рентабельність (зниження витрат на підготовку фахівців (ефективне використання навчальної площі, технічних ресурсів, уніфіковане представлення навчальної інформації, широкий

доступ до матеріалів) без зниження якості навчання), технологічність (використання мережних технологій в освітньому процесі, їхня доступність, зручність у використанні (можливість передавати, зберігати, змінювати інформацію)), соціальна рівноправність (рівні можливості одержання освіти незалежно від соціального, економічного, фізичного чи географічного стану), асинхронність (процес навчання викладач і здобувач можуть реалізовувати в будь-який час, за зручним для кожного розкладом і в зручному темпі), індивідуальність (вибір студентом темпу навчання, часу на вивчення теми (курсу) тощо), інтернаціональність (вільний доступ до наукових даних та публікацій, навчальних матеріалів, що реалізується через концепцію відкритого доступу (Open Access), віддалених баз даних, численних конференцій по всьому світу та роботи із цією інформацією), нова роль викладача-фасилітатора (визначає роль наставника й організатора, координує пізнавальну діяльність здобувачів, стимулює їхню творчу активність, допомагає їм самостійно обирати освітню траєкторію та безперервно підвищує власну кваліфікацію) (Литвинова, 2007; Рибалко, 2014).

Отже, викладачі-науковці, викладачі-практики, розуміючи важливість, актуальність відкритого навчання, гостру необхідність підвищення якості освіти, досліджують, розробляють, упроваджують різноманітні підходи, чинники, критерії, принципи дистанційного навчання, які в навчальній практиці знаходять своє відтворення у вигляді правил, розробляють форми й методи, допомагають належно реалізувати мету та завдання навчання та сприяють уникненню проблем і труднощів під час його запровадження, впливають на його якість.

Суголосні з думкою В. Яценко, яка зауважила, що результативність та ефективність дистанційної освіти залежать від різноманітних чинників, і визначила саме ті, що впливають на її якість:

– технологічна інфраструктура (сучасні, потужні ІКТ технології, програмне забезпечення, платформи для навчання);

– навчальні матеріали та зміст (структурований зміст, зрозумілі теоретичні, практичні, методичні матеріали, адаптовані до формату дистанційного навчання);

– взаємодія та підтримка (нормативно-правова база, що регламентує педагогічну взаємодію викладача із суб'єктами освітнього процесу; доступність викладачів, допомога, консультування, активна комунікація та співпраця зі здобувачами);

– оцінювання та зворотний зв'язок (нормативно-правова база щодо критеріїв оцінювання (положення університету, силабуси навчальних дисциплін), об'єктивність, справедливість, відповідальність щодо оцінювання знань здобувачів);

– супровід та навчальна підтримка (тьюторський супровід, індивідуальне консультування, додаткові пояснення (за необхідності));

– соціальна взаємодія (створення умов для взаємодії та співпраці здобувачів з урахуванням їхніх здібностей, потреб, інтересів, можливостей,

досвіду та ґрунтується на вільному виборі форм, методів, видів, технологій міжособистісної взаємодії);

– ефективне керівництво (нормативно-правова база щодо організації та управління дистанційною освітою, планування, моніторинг та оцінка результатів дистанційного навчання) (Яценко, 2022).

У межах нашого дослідження більш ґрунтовно розглянемо принципи забезпечення якості дистанційного навчання.

О.Шупта визначила дидактичні принципи дистанційного навчання на основі загальновідомих та класифікувала їх за трьома групами: загальні принципи (спільні для традиційної та дистанційної освіти) науковості, систематичності й послідовності, зв'язку теорії з практикою, наочності навчання, свідомості й активності, доступності знань і тривалості знань; принципи дистанційного навчання (у традиційній педагогіці їх не виділяли як принципи) – діяльність із формування підтримувального дружнього середовища, оптимальне сполучення «м'яких» і «твердих» форм керування пізнавальною діяльністю здобувачів, особистісно-опосередкована взаємодія, індивідуальний підхід до створюваних інтелектуальних продуктів здобувачів, регламентування навчання; специфічні принципи дистанційного навчання (на основі інтенсивного використання ІКТ технологій) – відкритість комунікативного простору, пріоритет стандартизації, інтерактивність, стартові знання, ідентифікація, педагогічна доцільність застосування засобів нових інформаційних технологій, відкритість та гнучкість навчання (Шупта, 2011).

Н. Ліщенко зазначила, що для ефективною реалізації дистанційного навчання необхідно дотримуватися таких принципів: процес навчання має будуватися переважно на самостійній пізнавальній діяльності студента; пізнавальна діяльність здобувача має носити активний характер; дистанційне навчання має бути особисто орієнтованим (Ліщенко, 2021).

Л. Власенко наголосила, що в основі дистанційного навчання лежать два основні принципи: вільний доступ, тобто право кожного (без вступних випробувань) починати вчитися й отримувати середню або вищу освіту; дистанційність навчання, тобто навчання за мінімального контакту з викладачем та за максимальної самостійної роботи (Власенко, 2013).

Заслужують на увагу узагальнювальні висновки Д. Зварича (зроблені на основі аналізу наукових досліджень О. Антонової, С. Вітвицької, О. Дубасенюк, В. Жуковського, І. Зварич, О. Зварич, С. Лісової та ін.) про те, у який спосіб такі принципи призводять до якісних змін у всіх складниках педагогічної системи: відбуваються істотні зміни в характері знань (головним у процесі добору змісту освіти стає критерій «знання – для діяльності»), змінюються вимоги до методів і форм організації навчання, рівня підготовки викладачів, їхньої ролі в освітньому процесі, відбувається переформатування типу діяльності викладача та здобувача (партнерська модель, де викладач стає фасилітатором, консультантом, коучем, який створює освітнє середовище, ставить реалістичні завдання та надає зворотний зв'язок, умови для самостійного розв'язання студентом професійних завдань; здобувач стає повноцінним суб'єктом, активним учасником освітнього

процесу, відповідальним за власне навчання, розвиток та професійне зростання), упроваджується онлайн-освіта, що будується за іншими законами (знання – для реальних потреб і розв’язання проблем, набуття універсальних знань як можливості проектування власного майбутнього), у зміст освіти покладено не логіку науки, а професійні завдання (Зварич, 2023).

Підсумовуючи цей огляд, визначаємо педагогічні принципи забезпечення якості дистанційного навчання в закладах вищої освіти: гуманістичність, доступність, відкритість й об’єктивність, зв’язок теорії з практикою, вибір змісту освіти, наочність, науковість, послідовність, паралельність, відкритість інформаційно-комунікативного простору, відкритість та гнучкість освітнього процесу, діяльність, зручність, мобільність, індивідуалізація, самостійність, довіра, особистісно-орієнтована взаємодія, педагогічна доцільність застосування інтерактивних технологій, пріоритет стандартизації освітнього процесу, регламентування процесу набуття новітніх знань і навичок професійної діяльності, стартових знань, дружнього середовища між учасниками освітньої діяльності, гейміфікація.

Результативність, ефективність педагогічних принципів забезпечення якості дистанційного навчання визначають за такими показниками, коли здобувачі задоволені якістю освітніх послуг, зростає їхня активна участь в освітньому процесі, постійними є високі навчальні результати (здатність застосовувати набуті знання, уміння та навички в практичних ситуаціях).

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, дистанційне навчання є альтернативним традиційному, що покликане осучаснити педагогічну теорію та практику, забезпечити подальший розвиток системи педагогічної освіти в напрямку надання їй рис відкритої освіти, забезпечити доступність освіти, безперервний освітній процес, підвищити якість навчання, упровадити систему навчання в процесі всього життя.

Зважаючи на вищевикладене, підкреслимо, що дотримання педагогічних принципів сприяє забезпеченню якості дистанційного навчання, спрямованості на створення сприятливого, адаптивного освітнього середовища, що відповідає потребам сучасного здобувача.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Бутенко, Д. (2025). Теоретичні основи організації дистанційного навчання у закладі вищої освіти (на прикладі ДВНЗ «ДДПУ»). *Гуманізація навчально-виховного процесу*: зб. наук. праць / за ред. С.А.Саяпіної. Дніпро: ПП «ЛІРА ЛТД», (2 (108)). 19–29.

Власенко, Л.В. (2013). Переваги та недоліки дистанційного навчання. *Професійна підготовка педагога: історичний досвід і виклики сучасності*: зб. наук. праць. Дрогобич: Ред.-вид. відділ Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І.Франка, 224–228.

Деякі питання організації дистанційного навчання: МОН України від 08.09.2020 р. № 1115 Дата оновлення: 05.09.2025р., № 1213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>

Зварич, Д. (2023). Основні теоретичні концепції та принципи системи дистанційного навчання. *Український Педагогічний журнал*. (2). 115–24.

Кремень, В.Г. (2003). Дистанційна освіта – перспективний шлях розв'язання сучасних проблем розвитку професійної освіти. *Вісник акад. дистанц. освіти*. (1). 4–11.

Литвинова, С.Г. (2007). Аналіз форм навчання вчителів-предметників інформаційно-комунікаційним технологіям. *Інформаційні технології і засоби навчання*. (2 (10)). URL: <https://surl.li/vricis>

Ліщенко, Н.В. (2021). Дистанційне навчання 2020: навчання в екстремальних умовах або перспективний формат навчання? *Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу*: зб. матер. III-ї Всеукр. наук.-метод. конф. (Одеса, 14-16 квітня 2021 р.). Одеса: ОДАХТ, 15–22.

Огієнко, О.І. (2012). Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід: метод. рекоменд. Київ. Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих. URL: <https://surl.li/bqxqun>

Рибалко, А.П. (2014). Використання дистанційної форми навчання в процесі математичної підготовки студентів-економістів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. (6 (78)). 106–111.

Фініков, Т.В. (2019). Якість вищої освіти: сучасне розуміння та український контекст. *«Інноваційний університет і лідерство. Фаза IV: комунікаційні стратегії та відносини університет-школа»*: українсько-польський проєкт. URL: <https://surl.li/kuvrlt>

Шупта, О.В. (2011). Дидактичні принципи дистанційного навчання. *Науковий вісник Чернівецького університету*: зб. наук. праць. Чернівці: Вид-во ЧНУ, (582). 184–194.

Яценко, В. (2022). Концептуальні принципи оцінки якості дистанційного навчання: важлива складова соціально відповідальної діяльності закладів вищої освіти на ринку освітніх послуг. *Журнал стратегічних економічних досліджень*, (6 (11)). 119–124.

REFERENCES

Butenko, D. (2025). Teoretychni osnovy orhanizatsii dystantsiinoho navchannia u zakladi vyshchoi osvity (na prykladi DVNZ «DDPU»). *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*: zb. nauk. prats /za red. S.A.Saiapinoi. Dnipro: PP «LIRA LTD», (2 (108)). 19–29 [in Ukrainian].

Vlasenko, L.V. (2013). Perevahy ta nedoliky dystantsiinoho navchannia. *Profesiina pidhotovka pedahoha: istorychnyi dosvid i vyklyky suchasnosti*: zb. nauk. prats. Drohobych: Red.-vyd. viddil Drohobyt'skoho derzh. ped. un-tu im. I.Franka, 224–228 [in Ukrainian].

Deiaki pytannia orhanizatsii dystantsiinoho navchannia: MON Ukrainy vid 08.09.2020 r. № 1115 Data onovlennia: 05.09.2025r., № 1213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text> [in Ukrainian].

Zvarych, D. (2023). Osnovni teoretychni kontseptsii ta pryntsypy systemy

dystantsiinoho navchannia. Ukrainskyi Pedagogichnyi zhurnal. (2). 115–24 [in Ukrainian].

Kremen, V.H. (2003). Dystantsiina osvita – perspektyvnyi shliakh rozviazannia suchasnykh problem rozvytku profesiinoi osvity. Visnyk akad. dystants. osvity. (1). 4–11 [in Ukrainian].

Lytvynova, S.H. (2007). Analiz form navchannia vchyteliv-predmetnykiv informatsiino-komunikatsiynym tekhnolohiiam. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. (2 (10)). URL: <https://surl.li/vricis> [in Ukrainian].

Lishchenko, N.V. (2021). Dystantsiine navchannia 2020: navchannia v ekstremalnykh umovakh abo perspektyvnyi format navchannia? Zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity: pidvyshchennia efektyvnosti vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u zdiisnenni osvitnoho protsesu: zb. mater. III-yi Vseukr. nauk.-metod. konf. (Odesa, 14-16 kvitnia 2021 r.). Odesa: ODAKht, 15–22 [in Ukrainian].

Ohienko, O.I. (2012). Dystantsiina pedagogichna osvita: zarubizhnyi ta vitchyznianyi dosvid: metod. rekomend. Kyiv. Instytut pedagogichnoi osvity ta osvity doroslykh. URL: <https://surl.li/bqxqun> [in Ukrainian].

Rybalko, A.P. (2014). Vykorystannia dystantsiinoi formy navchannia v protsesi matematychnoi pidhotovky studentiv-ekonomistiv. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. (6 (78)). 106–111 [in Ukrainian].

Finikov, T.V. (2019). Yakist vyshchoi osvity: suchasne rozuminnia ta ukrainskyi kontekst. «Innovatsiinyi universytet i liderstvo. Faza IV: komunikatsiini stratehii ta vidnosyny universytet-shkola»: ukrainsko-polskyi proiekt. URL: <https://surl.li/kuvrlt> [in Ukrainian].

Shupta, O.V. (2011). Dydaktychni pryntsypy dystantsiinoho navchannia. Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu: zb. nauk. prats. Chernivtsi: Vyd-vo ChNU, (582). 184–194 [in Ukrainian].

Yatsenko, V. (2022). Kontseptualni pryntsypy otsinky yakosti dystantsiinoho navchannia: vazhlyva skladova sotsialno vidpovidalnoi diialnosti zakladiv vyshchoi osvity na rynku osvitnikh posluh. Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen, (6 (11)). 119–124 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті підкреслено, що дистанційне навчання є альтернативою традиційному, яке покликане осучаснити педагогічну теорію та практику, забезпечити подальший розвиток системи педагогічної освіти в напрямку надання їй рис відкритої освіти, широку доступність освіти, безперервний освітній процес, підвищити якість навчання, упровадити систему навчання протягом усього життя. Узагальнено проблеми та труднощі, з якими стикаються заклади вищої освіти, запроваджуючи дистанційне навчання. Зауважено, що дистанційна освіта має багато переваг, що робить її актуальною, доступною та відкритою. Характерними її рисами є гнучкість, паралельність, об'ємність, рентабельність, технологічність, соціальна асинхронність, індивідуальність, інтернаціональність, нова роль викладача-фасилітатора. Акцентовано, що викладачі-науковці, викладачі-практики,

розуміючи важливість, актуальність відкритого навчання, гостру необхідність підвищення якості освіти, досліджують, розробляють, упроваджують різноманітні підходи, чинники, критерії, принципи дистанційного навчання, які в навчальній практиці знаходять своє відтворення у вигляді правил, розробляють форми, методи, допомагають реалізувати мету й завдання навчання та сприяють уникненню проблем і труднощів під час його запровадження, впливають на його якість. Визначено педагогічні принципи забезпечення якості дистанційного навчання в закладах вищої освіти: гуманістичність, доступність, відкритість й об'єктивність, зв'язок теорії з практикою, вибір змісту освіти, наочність, науковість, послідовність, паралельність, відкритість інформаційно-комунікативного простору, відкритість та гнучкість освітнього процесу, діяльність, зручність, мобільність, індивідуалізація, самостійність, довіра, особистісно-орієнтована взаємодія, педагогічна доцільність застосування інтерактивних технологій, пріоритет стандартизації освітнього процесу, регламентування процесу набуття новітніх знань і навичок професійної діяльності, стартових знань, дружнього середовища між учасниками освітньої діяльності, гейміфікація.

Ключові слова: *дистанційна освіта, дистанційне навчання, заклад вищої освіти, педагогічні принципи, забезпечення якості.*

УДК 37.035-057.875:061.2

YOUTH CENTRES AS INSTITUTIONS FOR DEVELOPING LEADERSHIP COMPETENCE AMONG UNIVERSITY STUDENTS

МОЛОДІЖНІ ЦЕНТРИ ЯК ІНСТИТУЦІЇ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Наталія Гарань

кандидат педагогічних наук, доцент

E-mail: garan_nat@i.ua

ORCID 0000-0002-7617-8636

ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Nataliia Haran

PhD in Pedagogy, Associate Professor

E-mail: garan_nat@i.ua

ORCID 0000-0002-7617-8636

SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

ABSTRACT

The article focuses on the analysis of youth centers as key institutions that facilitate the formation of civic competence among student youth in the context of contemporary sociocultural transformations. The relevance of the study is driven by the growing need to create safe, inclusive, and development-oriented spaces where young people can gain experience in democratic participation, social responsibility, and active citizenship. The authors consider youth centers as multifunctional platforms that integrate educational, volunteer, cultural, and communicative practices aimed at fostering critical thinking, leadership skills, social engagement, and the ability to